

Història i matemàtica

Un professor universitari de matemàtica a punt de jubilar-se intenta reflexionar a través de la seva experiència com cal transmetre els coneixements d'aquesta la disciplina. El pes de la biografia acaba guanyant la partida a la matemàtica, i la història també s'imposa a la ciència.

NOVEL·LA

JOSEP PLA I CARRERA
Damunt les espatlles dels gegants

Premi Literatura Científica
 Edicions de la Magrana
 Barcelona, 1998

282 pàgines 2.400 ptes.

La ciència com a element objectiu i que té una presència real a la vida diària de les persones, és susceptible i fóra desitjable que s'incorporés als mons de la ficció. A la literatura li cal implicar-se en la relació de l'ésser humà amb les noves tecnologies i coneixements científics que amplifiquen la realitat. Al marge de l'ambigüitat o no de l'expressió "literatura científica" en comptes de la proposada per John Casti de "ficció científica" a *El quinteto de Cambridge*, cal dir que la iniciativa d'un Premi de Literatura Científica resulta in-

teressant sempre que això afavoreixi una aproximació de les "dues cultures".
Damunt les espatlles dels gegants es mou en dos plans biogràfics, el nexa d'unió dels quals és o hauria de ser la disciplina de la matemàtica. Un dels plans per on es mou la novel·la correspon a la vida del matemàtic francès de començament del segle XIX Évariste Galois, mort prematurament als vint anys. L'altre és la biografia d'un professor universitari que, a punt de jubilar-se, intenta refer la pròpia trajectòria en un intent de repensar el que ha de ser l'ensenyament i l'aprenen-

tatge de la matemàtica. El relat de la vida de Galois ve a ser una breu i deliciosa novel·la històrica, que ens situa en el període conflictiu de la restauració monàrquica a França després de la revolució. La de Valeri Gassiot fa un recorregut pel franquisme i la transició amb moments d'una gran força evocadora. Malgrat els esforços, l'autor no acaba de literaturitzar la matemàtica o, millor encara, no troba la manera de fer-la passar pel sedàs dels convencionalismes de la novel·la. Si és que això és possible malgrat alguns intents recents. **Marc Soler**

La utopia estroncada

Eladi Mainar aprofundeix, en aquest llibre, en un dels episodis més controvertits de la Guerra Civil del 36-39, l'apogeu i declivi de les milícies populars, i, sobretot, en l'actuació al front de Terol de les heterogènies columnes valencianes, amb un especial èmfasi en una de tan mítica com denigrada, la Columna de Hierro.

HISTÒRIA

ELADI MAINAR
De milicians a soldats

Universitat de València
 Col·lecció "Oberta, sèrie història", 3
 València, 1998

222 pàgines 2.250 ptes.

El paper de les milícies dels més diversos pelatges que, en absència d'un exèrcit regular, van prendre el relleu en la defensa de la república el juliol del 36, a més de ser un dels episodis de la contesa civil espanyola que més tinta ha fet vessar, és encara avui

motiu de controvèrsia, fins i tot fílmica. L'historiador Eladi Mainar entra en l'estudi d'aquests contradictoris cossos armats al País Valencià, de manera despassionada i amb el recurs a abundants testimonis directes i premsa de l'època. Amb aquest material, basteix una com-

pleta descripció del precari funcionament militar de les milícies, del ventall ideològic dels seus membres (anarquistes, comunistes i socialistes, però també militants de l'incipient valencianisme) i de la lluita entre els qui es van convertir en suport armat de la col·lectivització i aquells que, finalment guanyadors, van imposar un exèrcit unificat sota l'atenta mirada dels "consellers soviètics".
 Aquest estudi esdevé així la crònica de l'actuació d'un grup d'idealistes revoltats en defensa del més ferm intent d'aplicació de la utopia anarquista, alhora que una descripció de la decadència d'una manera de fer la guerra, la del moviment llibertari, exemplificada en la Columna de Hierro. Mainar relata el devenir d'uns milicians que, amb la seua peculiar concepció de la guerra, van mostrar al front de Terol la ineficàcia com a cos armat, a més de ser els protagonistes, tant a les trinxeres com a la rereguarda, de grotescs despropòsits. **Miquel Calvet**